

มูลนิธิสุธีรา ยูวดีทยา
Suthirat
Yoovidhya
Foundation

เขมร

◆ สุจิตร์ ◆

การแสดงโขน ประกอบแสงสี ครึ่งประวัติศาสตร์
ณ วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

◆ เรื่องรามเกียรติ์ ◆ “สังกะพาลี”

วันที่ ๙ - ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๗

◆ บทนำ ◆

การตอบสนองนโยบายซอฟต์พาวเวอร์ของรัฐบาล และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ที่กรมศิลปากรได้ดำเนินโครงการ "ราตรีนี้ที่วัดไชยวัฒนาราม" ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๖ ที่ผ่านมาและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี จึงได้สานต่อโครงการไปถึงสิ้นเดือนเมษายน ๒๕๖๗ ภายใต้ชื่องาน "ยามค่ำอยุธยา ๒๕๖๗ - Ayutthaya Sundown 2024" เพื่อให้ผู้เข้าชมได้สัมผัสความงดงามของโบราณสถานยามราตรีและร่วมกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยมีจุดเด่น คือ การจัดแสดงโขน ประกอบแสงสี ครึ่งประวัติศาสตร์ โดย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับ มูลนิธิสุทธิรัตน์ อยุธยา

การแสดงโขน ประกอบแสงสี เรื่องรามเกียรติ์ ชุด "สัจจะพาลี" ณ วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นับเป็นการแสดงสุดยิ่งใหญ่ ครั้งประวัติศาสตร์ของประเทศไทยที่ผสานสองมรดกซึ่งขึ้นทะเบียนรับรองโดยองค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) "โขน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ" และ "วัดไชยวัฒนาราม โบราณสถานที่ตั้งอยู่ในเขตมรดกโลก" จัดแสดง ในวันที่ ๙-๑๐ มีนาคม ๒๕๖๗ เพื่อสืบสานและเชิดชูศิลปวัฒนธรรมไทยอันทรงคุณค่า สอดคล้องกับปณิธานในการดำเนินงานของทั้งสองหน่วยงานที่มุ่งหมายในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนชาวไทย รวมถึงในระดับนานาชาติ

◆ รายการบรรเลง - ขับร้องวงจอร์เจสตรา ◆

โดยวงดุริยางค์สากล สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

วันเสาร์ที่

๙

มีนาคม
๒๕๖๗

๑. Love Theme
๒. สายโลหิต
๓. คิดถึง
๔. หยาดเพชร
๕. ขวัญเรียม
๖. ดาวประดับใจ
๗. สาวผักไห่
๘. ค้างคาวกินกล้วย
๙. เรารักเจ้าพระยา
๑๐. นาคาแสงใต้
๑๑. เสียงกระซิบจากเกลียวคลื่น
๑๒. คิมหันต์พิศवास
๑๓. ลุ่มเจ้าพระยา
๑๔. กระซิบสวาท
๑๕. หงส์เหิร
๑๖. Close to You
๑๗. Can't Help Falling in Love with You
๑๘. What a Wonderful World
๑๙. Thailand Golden Paradise

บรรเลง
ถิรวัดน์ ศรีสุรางค์
ดวงดาว เถาว์หิรัญ
สุรพัฒน์ โสภณวิมลจรรย์
โฉมวิไล ยูอันเงาะ
รัฐพงศ์ ปิติชาญ
อิสรพงศ์ ดอกยอ
บรรเลง
ณัฐธิกา เอี่ยมท่าไม้
ถิรวัดน์ ศรีสุรางค์
ดวงดาว เถาว์หิรัญ
รัฐพงศ์ ปิติชาญ
อิสรพงศ์ ดอกยอ
ณัฐธิกา เอี่ยมท่าไม้
โฉมวิไล ยูอันเงาะ
โฉมวิไล ยูอันเงาะ
ถิรวัดน์ ศรีสุรางค์
ดวงดาว เถาว์หิรัญ
สุรพัฒน์ โสภณวิมลจรรย์
ณัฐธิกา เอี่ยมท่าไม้

วันอาทิตย์ที่

๑๐

มีนาคม
๒๕๖๗

๑. Sleepy Lagoon
๒. สายโลหิต
๓. เงาไม้
๔. ดาวประดับใจ
๕. คิมหันต์พิศवास
๖. ลาวมานแก้ว
๗. อสงไขย
๘. ค้างคาวกินกล้วย
๙. เพ็ญ
๑๐. นาคาแสงใต้
๑๑. หยาดเพชร
๑๒. กำไลมาศ
๑๓. ขวัญเรียม
๑๔. คิดถึง
๑๕. O Sole Mio
๑๖. Close to You
๑๗. Can't Help Falling in Love with You
๑๘. What a Wonderful World
๑๙. Thailand Golden Paradise

บรรเลง
ถิรวัดน์ ศรีสุรางค์
ดวงดาว เถาว์หิรัญ
รัฐพงศ์ ปิติชาญ
ณัฐธิกา เอี่ยมท่าไม้
ณัฐธิกา เอี่ยมท่าไม้
บรรเลง
ดวงดาว เถาว์หิรัญ
มานิต สุวะเศรฐกุล
ถิรวัดน์ ศรีสุรางค์
ณัฐธิกา เอี่ยมท่าไม้
ณัฐธิกา เอี่ยมท่าไม้
ดวงดาว เถาว์หิรัญ
มานิต สุวะเศรฐกุล
ณัฐธิกา เอี่ยมท่าไม้
ดวงดาว เถาว์หิรัญ
สุรพัฒน์ โสภณวิมลจรรย์
ณัฐธิกา เอี่ยมท่าไม้

◆ โขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุด "สัจจะพาลี" ◆

จรรย์ พูลาก จิตทำคำบสรยา

โขน เป็นนาฏศิลป์ชั้นสูงของไทยมาแต่โบราณ มีกำเนิดมาจากการเล่นโบราณ ๓ ประเภท คือ ชักนาคติดดาบรพร กระจับปี่ระบอง และหนังใหญ่ นิยมเล่นเรื่องรามเกียรติ์ เริ่มแรกผู้แสดงจะสวมหัวโขนปิดหน้าและใช้ผู้ชายแสดงทั้งหมดไม่สามารถพูดเองได้ต้องมีผู้พูดแทน เรียกว่า ผู้พากย์ - เจรจาและขับร้อง ผู้แสดงต้องแสดงท่าเต้น ทำรำไปตามคำพากย์ - เจรจา บทร้อง และเพลงหน้าพาทย์ที่บรรเลง ต่อมาได้มีวิวัฒนาการให้ผู้แสดง ซึ่งสมมติเป็นเทพบุตร เทพธิดา และมนุษย์ชายหญิง สวมเครื่องประดับศีรษะแต่ไม่ต้องปิดหน้าทั้งหมดและใช้ผู้หญิงเข้าร่วมแสดง ทั้งนี้ยังคงรักษารูปการแสดงแบบดั้งเดิมไว้ คือ มีผู้พากย์ - เจรจาและผู้ขับร้องแทน เว้นแต่ตัวละครที่สามารถพูดได้ด้วยตนเอง

◆ เนื้อเรื่องการแสดง ◆

กล่าวถึงพระอิศวรมอบบำเหน็จความชอบแก่พญากาคาที่ช่วยเหลือเขาพระสุเมรุที่เอนทรุดให้ตั้งตรงได้ โดยประทานนามให้ว่า "พญาพาลีธิดา" และประทานตรีเพชรสุรगานต์ให้เป็นอาวุธประจำกายแล้วประทานพรว่า เมื่อต่อสู้ให้ได้กำลังศัตรูแบ่งมาสมทบครึ่งหนึ่ง จากนั้นจึงออกพระโอรสผู้ฝากอบบรรจุนางเทพดาราไปประทานแก่สุคริพน้องชาย แต่พระนารายณ์ซึ่งเฝ้าอยู่ด้วยทูลทัดทานว่าไม่ควรฝากสตรีงามไปกับบุรุษ เกรงจะไม่ถึงมือสุคริพดังทเวประสงค์ เมื่อพาลีได้ยินจึงกล่าวถวายสัตย์สาบาน ว่าหากตนคิดทรยศน้องชายขอให้ตายด้วยศรพระนารายณ์แล้วนำพอบทบาทกลับไปเมืองขีดขิน เมื่มาถึงพาลีเฝ้าแต่ครุ่นคิดด้วยความสงสัยว่านางในพอบจะงดงามเพียงใดจึงเปิดออกดูเห็นความงามของนางเทพดารา บันดาลให้ลิ้มคำสัตย์สาบานต่อพระนารายณ์ เข้าเฝ้าโลมเกี้ยวพาราสีได้นางเทพดาราเป็นชายา

กล่าวถึงทรพีควายผู้ถูกทรพากับนางนิลาภาส ซึ่งได้ลอบมาลอบในถ้ำฝากเทวดาช่วยพิทักษ์เลี้ยงดู เป็นเหตุให้ทรพีมีฤทธิ์จิตหยาบช้า คอยวัดรอยเท้าทรพาคู่ของตนจนเท่า จึงไปสู้รบฆ่าบิดาตาย ยิ่งกำเริบฤทธิ์ขึ้นไปท้าพระอิศวรบรรลึงวิมานเขาไกรลาส พระอิศวรให้ลงมาสู้กับพาลีและสาปให้ตายด้วยฤทธิ์ของพาลี เมื่อพาลีถูกทรพีมาทำหายสังเกตุว่าทรพีมีฤทธิ์และกำลังผิธรรรมา จึงออกอุบายให้ไปสู้รบในถ้ำแล้วส่งสุครีพน้องชายให้หมั้นพาลมาตรวจดูหน้าถ้ำ ถ้าเห็นเลือดขันไหลออกมาหมายความว่าตนมีชัยชนะ แต่ถ้าเลือดใสหมายความว่าตนสิ้นชีวิต ให้รับขนิมนมาปิดปากถ้ำอย่าให้ทรพีออกมาได้ ส่งแล้วก็เข้าไปรบกับทรพีในถ้ำ สู้กันอยู่นานไม่เอาชนะได้พาลีสงสัยว่าคงมีเทวดาคอยรักษาจึงร้องถาม แต่ทรพีควายออกตัณญมิได้รู้คุณเทวดา กลับตอบว่าเก่งด้วยตนเองไม่มีเทวดาช่วยเหลือ เมื่อสิ้นคำเทวดาต่างพากันออกจากกาย ทรพีจึงถูกพาลีฆ่าถึงแก่ความตาย ขณะนั้นบังเกิดฝนตกลงมาชะล้างเลือดทรพีที่มีสีขุ่นกลายเป็นเลือดใส เมื่อสุครีพมาเห็นก็ตกใจและเสียใจคิดว่าพาลีตาย จึงส่งพลลิงขนิมนมาปิดปากถ้ำ

ฝ่ายพาลีเห็นปากถ้ำถูกปิดก็โกรธ คิดว่าสุครีพผูกใจเจ็บแค้นจะฆ่าตนเพราะเรื่องนางเทพดารา จึงตัดหัวทรพีขว้างทำลายปากถ้ำออกมาไล่ฟาดฟันขับไล่สุครีพออกจากเมืองโดยไม่ฟังเหตุผล สุครีพหนีมาในป่าจนมาพบหนุมานหลานชายพาไปเฝ้าพระราม พระลักษมณ์ กราบทูลเรื่องราวให้ทราบ พระรามรำลึกถึงคำพาลีที่เคยถวายสัตย์สาบาน จึงให้สุครีพไปทำออกมารบเพื่อจะแผลงศรสังหาร เมื่อสุครีพล่อพาลีออกมาต่อสู้บนท้องฟ้า พระรามจึงแผลงศรพราหมณ์หมายจะสังหาร แต่ความเก่งกาจของพาลีสามารถจับลูกศรไว้ได้แล้วเหาะลงมาต่อว่าพระราม แต่เมื่อเห็นพระรามเป็นพระนารายณ์และกล่าวทวงสัตย์สาบานพาลีก็สำนึกผิดทูลถวายชีวิตและฝากสุครีพพร้อมพลวานรถวายเป็นข้าพระรามแล้วส่งสอนสุครีพจนเสร็จสิ้น ก็ใช้ลูกศรปักตัวเองถึงแก่ความตาย สุครีพนำร่างพาลีกลับไปกรุงขีดขินแล้วนำไพร่พลวานรมาถวายเป็นข้าทหารตามสัตย์สัญญา พระรามจึงยกกองทัพข้ามมหาสมุทรไปทำสงครามกับทศกัณฐ์ยังกรุงลงกา

ฝ่ายทศกัณฐ์รู้ว่าข้าศึกก็บัญชาใญ่ญาตีวงศ์และมีตรสหายออกรบต่างฝ่ายแพ้สิ้นชีวิต ทศกัณฐ์จึงยกกองทัพออกรบเป็นศึกใหญ่ แต่ไม่เอาชนะพระรามได้ต้องถอยทัพกลับเข้ากรุงลงกา พระรามรู้จากพิเภกว่าไม่สามารถสังหารทศกัณฐ์ได้เพราะถอดดวงใจออกจากร่างฝากไว้กับพระฤๅษีโคบุตรผู้เป็นอาจารย์ ต้องให้ข้าทหารอาสาไปลวงเอามาทำลายแล้วแผลงศรฆ่า หนุมานขออาสาและขอให้องคตไปด้วย เมื่อหนุมานวางอุบายลวงเอากลองดวงใจทศกัณฐ์มาได้สำเร็จมอบให้องคตเก็บรักษาไว้แล้วแกล้งให้พระฤๅษีพาไปฝากตัวกับทศกัณฐ์ ทศกัณฐ์รับเห็นหนุมานเข้ามาก็โกรธแต่พอได้ฟังเหตุผลของพระฤๅษีโคบุตรก็ยอมรับหนุมานไว้แต่งตั้งให้เป็นอุปราชกรุงลงกา ทศกัณฐ์เสียรู้หนุมานถูกหลอกให้ออกรบจนถึงแก่ความตาย

เมื่อเสร็จศึกขณะนั้นครบเวลา ๑๔ ปีตามที่พระรามรับสัตย์ไว้ พระพรต พระสัตรุด และสามพระมารดาเสด็จมาพร้อมกระบวนเกียรติยศมาอัญเชิญพระราม นางสีดา และพระลักษมณ์ กลับคืนสู่กรุงศรีอยุธยา พระรามเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติเป็นกษัตริย์ปกครองกรุงศรีอยุธยา ยังความปลาบปลื้มโสมนัสแก่เหล่าบรรดาเทพบุตร นางฟ้า พากันมาร่วมรำถวายพระพรชัยมงคล แซ่ซ้องสรรเสริญพระบารมีสมเด็จพระรามและพระบรมวงศ์จักรีทุกพระองค์ให้ทรงพระเจริญ

◆ ตัวโขนสำคัญ ◆

◆ พระราม ◆

พระราม คือ พระนารายณ์อวตารลงมาเกิดเพื่อปราบทศกัณฐ์ เป็นโอรสท้าวทศรถกับนางเกาสุริยา มีมเหสี ชื่อ สีดา พระโอรส ชื่อ พระมงกุฎ เมื่อรับสัตย์ท้าวทศรถผู้เป็นพระบิดาออกเดินป่า ๑๔ ปี พร้อมนางสีดา และพระลักษมณ์น้องชายต่างมารดา จนทศกัณฐ์มาลอบลักพานางสีดาไปไว้ยังกรุงลงกา จึงได้ยกไพร่พลวานรไปทำศึกสังหารทศกัณฐ์ด้วย รับนางสีดากลับคืนยังกรุงศรีอยุธยา ต่อมาเกิดมีเรื่องเข้าใจกันผิด พระอิศวรจึงทรงไล่เกลี้ยให้ทั้งสองพระองค์คืนดีกัน แล้วทรงจัดงานอภิเษกให้เป็นครั้งที่สอง

◆ พระลักษมณ์ ◆

พระลักษมณ์ คือ บัลลังก์นาคของพระนารายณ์ อวตารลงมาเกิดเป็นโอรสองค์ที่ ๑ ของท้าวทศรถกับนางสมุทรา มีน้องร่วมครภร์มารดา ชื่อ พระสัตรุด และเป็นพระอนุชาต่างมารดาองค์ที่ ๒ ของพระราม เมื่อพระรามออกเดินป่า ได้ขอตามเสด็จไปด้วยเพื่อคอยดูแล จนได้ทำศึกกับทศกัณฐ์ ถูกอาวุธวิเศษของยักษ์เกือบตายหลายครั้ง แต่แก้ไขได้ทุกครั้ง เมื่อเสร็จศึกสังหารทศกัณฐ์ ได้รับการสถาปนาให้เป็นกษัตริย์ครองเมืองโรมคัล แต่หนุมานทูลขอพระรามให้อยู่กรุงศรีอยุธยา เพื่อคอยช่วยเหลือพระราม

◆ นางสีดา ◆

นางสีดา คือ พระลักษมี เทพชายาพระนารายณ์ อวตารลงมาเกิดเป็นคู่พระราม เป็นธิดาของทศกัณฐ์ กับนางมณโฑ เกิดจากการที่นางมณโฑได้กินข้าวทิพย์ครึ่งปั้นที่นางกานาสูรนำมาให้ แต่เมื่อกำเนิดออกมา ร้องว่า “ผลาญราพณ์” ถึง ๓ ครั้ง พิเภก และปุโรหิตโหราจารย์ทำนายว่าเป็นกาลกิณี ทศกัณฐ์จึงให้นำไป ใส่ผอบลอยน้ำ พระฤๅษีชนกมาพบเก็บไปเลี้ยง โดยใส่ผอบฝังไว้ใต้ดิน จนเมื่อครบ ๑๖ ปี พระฤๅษีชนกเบือนหน้า ยำเพ็ญภาวาใคร่จะกลับไปครองเมืองมิลิลา จึงเอนางขึ้นมา ตั้งชื่อว่า สีดา แปลว่า รอยไถ ต่อมานางได้เป็น มเหสีของพระราม เมื่อพระรามออกเดินป่าได้ขอติดตามมาปรนนิบัติ จนถูกทศกัณฐ์ลักพาตัวไปกรุงลงกา พระรามจึงยกไพร่พลวานรตามไปทำสงครามสังหารทศกัณฐ์ตาย แล้วรับนางสีดากลับคืนไปกรุงศรีอยุธยา

◆ ทศกัณฐ์ ◆

ทศกัณฐ์ เป็นโอรสองค์ที่ ๑ ของท้าวลัสเตียนกับนางรัชชา อติชชาติ คือ อสูรเทพบุตรนทุกที่ผูก พยาบาทพระนารายณ์ กลับชาติมาเกิดเป็นพญายักษ์มีฤทธิ์อำนาจมาก นิสัยเกร เจ้าผู้ มีมเหสี พระสนม และชายาที่ให้กำเนิดโอรส ๑,๐๑๕ องค์ เป็นผู้ทำให้ญาติ พี่ น้อง เผ่าพงศ์ยักษ์พบกับความพินาศเพราะไป ลอบลักนางสีดามเหสีพระรามซึ่งพระนารายณ์อวตารมาเกิด มาไว้ยังกรุงลงกา พระรามจึงยกไพร่พลวานร ตามมาทำสงคราม และแผลงศรสังหารทศกัณฐ์ถึงแก่ความตาย

◆ หนุมาน ◆

หนุมาน เป็นบุตรพระพายกับนางสวาหะ เกิดจากเทพอาวุธ คือ ดรี จักร ดทา และกำลังของพระอิศวร ทรงให้พระพายนำไปซัดใส่ในปากนางสวาหะ และมอบหมายให้ทั้งสองเป็นพ่อแม่ เมื่อเกิดแผ่นโผนออกมา จากปากแม่ มีลักษณะพิเศษ คือ มีกมล พล ขนเพชร เขี้ยวแก้ว หาวเป็นดาวเดือนสามารถแปลงฤทธิ์เป็นสี่หน้า แปดมือ มีบทบาทเป็นทหารเอกสำคัญของพระรามในการปราบบรรดาอสูรพงศ์ต่าง ๆ และมีส่วนสำคัญในการ สังหารทศกัณฐ์ เมื่อเสร็จศึกลงกาได้บรรดาคัดดีเป็นพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรรพงศา พระรามมอบ กรุงโยธยาให้ครองครึ่งหนึ่งแต่ถวายคืน จึงสร้างเมืองนพบุรีให้ครอง หนุมานมีภรรยา ๖ นาง คือ นางบุษมาลี นางเบญกาย นางสุพรรณมัจฉา นางวานรินทร์ นางมณโฑ และนางสุวรรณกันยมา มีบุตร ๒ คน คือ อสุรผัด และมัจฉานุ

◆ พาลี ◆

พาลี เป็นบุตรของพระอินทร์กับนางกาลอัจนาซึ่งเป็นภรรยาของฤๅษีโคดม ฤๅษีโคดมสวปให้เป็นลิงป่า พระอินทร์จึงสร้างเมืองขีดขินให้อยู่ ได้ชื่อว่าพญาอากาศ พญาอากาศและสุครีพเคยช่วยตั้งเขาพระสุเมรุ ให้ตรงตามเดิม หลังจากทีเียงไปเพราะรามสูรจับอรุณพาด พระอิศวรจึงประทานชื่อใหม่ว่า พาลี ประทาน ดรีเพชรและให้พรว่าถ้ารบกับใคร ให้กำลังลดจากตัวผู้นั้นถึงหนึ่งไปเพิ่มกำลังให้พาลี ต่อมาทรงฝากนางเทพดารา ใส่ผอบให้พาลีนำไปให้สุครีพ พาลีแย่งนางเทพดารามาเป็นชายา เมื่อครั้งทศกัณฐ์พานางมณโฑเหาะผ่านไป พาลี ก็เหาะขึ้นไปรบกับทศกัณฐ์และได้นางมณโฑเป็นชายา มีลูกชื่อ องคต สมัยหนึ่งหกรพ้ารบพาลีไปรบกับหกรพ้า ในถ้ำ โดยสังสุครีพว่า หากรบอยู่เจ็ดวันไม่กลับมาให้ไปดู ถ้าเห็นเลือดไหลออกมาแปลว่าเป็นเลือดพาลี ให้เอาหินปิดปากถ้ำไว้เพื่อไม่ให้ใคร ๆ เห็นศพ สุครีพคอยจนเกินกำหนดไปดูก็เห็นเลือดไหลเพราะฝนตกเข้าใจ ว่าพาลีตายแล้ว จึงปิดปากถ้ำ พาลีจึงโกรธสุครีพ ไล่ออกจากเมือง เมื่อพระรามตามหานางสีดา พบสุครีพ ทรงทราบเรื่องก็บอกให้สุครีพไปหาพาลีให้ออกรบ สุครีพกับพาลีคล้ายกันมากเมื่อสุครีพรบกับพาลีกลางอากาศ พระรามให้สุครีพผูกผ้าแดงไว้ที่ข้อมือแล้วแผลงศรฆ่าพาลี พาลีไปเกิดในสวรรค์ชั้นยามา ครั้นทศกัณฐ์ตั้งพิธี ชุบหอกกบิลพิท พระอิศวรให้เทพบุตรพาลีไปทำลายพิธี

◆ สุครีพ ◆

สุครีพ เป็นบุตรพระอาทิตย์กับนางกาลอัจนา ซึ่งเป็นภรรยาของฤๅษีโคดม เป็นน้องร่วมมารดาเดียวกับพาลี มีชายาชื่อนางเทพดารา ซึ่งพระอิศวรประทานโดยฝากพาลีไปให้ หลังจากพระรามฆ่าพาลีตาย ทรงตั้งให้เป็น เจ้าเมืองขีดขินและเข้าร่วมกระบวนทัพของพระรามด้วย เป็นแม่กองในการจองถนนข้ามไปลงกาในศึกลงกา พระรามให้สุครีพไปหักฉัตรแก้วทศกัณฐ์ เมื่อรบกับกุมภกรรณ ถูกกุมภกรรณลงไปถอนต้นรังหลังหวิปอดูร เพื่อตัดกำลัง จึงถูกกุมภกรรณจับตัวได้ หนุมานไปแก้เอาตัวมา โดยมากมักทำหน้าที่เป็นผู้จัดทัพเป็นรูปต่าง ๆ ตามตำรายุทธ์วิธีโบราณ เมื่อเสร็จศึกลงกา ได้รับบรรดาคัดดีเป็นพญาไวยวงตามหาสุรเศรษฐ์เมืองขีดขิน

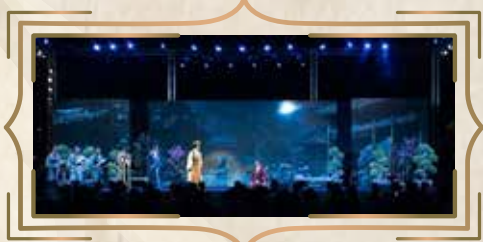
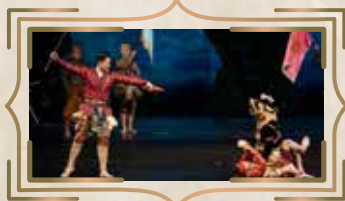
◆ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ◆

สำนักการสังคีต มีภารกิจด้านการอนุรักษ์ สืบทอด พื้นฟู และสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏดุริยางคศิลป์ การปฏิบัติงานในแต่ละปีเป็นไปตามภารกิจหลักดังกล่าว ได้แก่ การแสดงโขน ละคร วิพิธทัศนา หรือเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ การบรรเลงดนตรีไทย ดนตรีสากล โอกาสในการแสดง ได้แก่ งานพระราชพิธี รัฐพิธี พิธีต่าง ๆ การเผยแพร่ให้ประชาชนชม การเผยแพร่สู่สถานศึกษา รวมถึงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในต่างประเทศตามโอกาสต่าง ๆ

พุทธศักราช ๒๕๖๕ โรงละครแห่งชาติ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงซ่อมแซมครั้งใหญ่ให้เป็นไปตามมาตรฐานกฎหมายด้านอาคาร และความปลอดภัยประเภทโรงละครที่ประกาศใช้ในปัจจุบัน จึงต้องปิดปรับปรุงเป็นเวลา ๓ ปี และเนื่องในโอกาสปิดปรับปรุงโรงละครแห่งชาติ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร จึงได้ดำเนินโครงการจัดการแสดงนาฏศิลป์ และดนตรีสัญจร โดยเดินทางไปจัดการแสดงในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วภูมิภาค เสมือน “ยกโรงละครแห่งชาติออกไปหาประชาชน” โดยมีผลงานการแสดงที่สำคัญในช่วงปีที่ผ่านมามี

การแสดงละครเสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพระไวยแตกทัพ ณ โรงละครแห่งชาติ

การแสดงละครนิทานพื้นบ้าน เรื่องนางสร้อยดอกหมาก วันศุกร์ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๖ และการแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุดรามราชจักรี วันเสาร์ที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๖ ณ วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กิจกรรม “โขนพบโนรา มรดกวัฒนธรรมบนวิถีสืบสานและสร้างสรรค์” ภายใต้โครงการสังคีตสัญจร การแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุดพระจักรีปราบกสิญฑ และการแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุดรามมกุฎอยุธยา วันศุกร์ที่ ๔ และวันเสาร์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๖ ณ ศูนย์ประชุมเฉลิมพระเกียรติ ๗ รอบ พระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง จังหวัดตรัง

◆ มุลนิธิสุทธธีรรัตน์ อยู่วิทยา ◆

มูลนิธิสุทธธีรรัตน์ อยู่วิทยา ก่อตั้งมากกว่า ๒๐ ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีอย่างยั่งยืนแก่คนในสังคมไทย หนึ่งในแนวทางหลักของการดำเนินงาน มูลนิธิฯ ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพราะเป็นสิ่งที่ดีถึงอัตลักษณ์ที่งดงามของชาติไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ที่เราอยากให้พวกเขาได้สัมผัส เรียนรู้ และร่วมสืบสานสิ่งอันมีค่าเหล่านี้ ที่ผ่านมามูลนิธิฯ ร่วมมือกับกรมศิลปากรเพื่อดำเนินการโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการพัฒนาศักยภาพทักษะด้านช่างเพื่อบูรณะจิตรกรรม ประติมากรรมไทย โครงการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่จริง นอกโรงเรียนให้กับคุณครู เพื่อใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ผ่านเส้นทางทัศนศึกษาโบราณสถาน รวมถึงโครงการบูรณะโบราณสถานของไทย และครั้งนี้เป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้ร่วมจัดงานแสดงโขนซึ่งถือเป็นศิลปะการแสดงชั้นสูงของไทยที่รวมศิลปะหลายแขนงเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งวรรณศิลป์ นาฏศิลป์ ทัศนศิลป์ หัตถศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และมีความเชื่อมโยงกับวรรณกรรม มูลนิธิฯ คาดหวังให้ศิลปะแขนงนี้ได้ส่งต่อและเข้าถึงเยาวชนรุ่นใหม่ ที่อาจยังไม่ค่อยรู้จัก ซึ่งในปัจจุบันการแสดงโขนได้มีการพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัย ทำให้เข้าใจเนื้อหาและรับชมอย่างมีรรถรสมากขึ้น

มูลนิธิฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการแสดงโขนครั้งประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ นอกจากจะสร้างความประทับใจให้กับผู้ที่มีโอกาสได้มาชมแล้วยังถือเป็นการช่วยสืบสานวัฒนธรรมไทยที่เป็นมรดกอันล้ำค่าให้ดำรงสืบไปอย่างงดงาม

◆ **รายนามผู้แสดง** ◆

**การบรรเลง
ขับร้องวงอออร์เคสตรา**

ผู้อำนวยการวง
ไวโอลิน ๑
ไวโอลิน ๒
ไวโอลิน
เชลโล
ฟลูต
โอโบ
คลาริเน็ต
บาสซูน
ฮอ른
ทรมเป็ต
ทรอมโบน
เปียนโน
กีตาร์
เบสไฟฟ้า
กลอง
เครื่องประกอบจังหวะ
ขับร้อง

ธนู รักชาราชฎี
กุลิศรา แสงจันทร์
ชลัฐ ลิ้มปิติริ
สุวิดา ทะละวงษ์
ปณรติธรา โกศลสิริพจน์
รวัยชัย แซ่จ้าว
อุษา ไชติแฉ่มชัย
มัลลิกา ชันคมเศรษฐ์
วรรณชนก นุตาคม
ชชร โกศลสิริพจน์
ชจรศักดิ์ ม้าละออเพชร
ณัฐนันท์ ชูทังคะ
ภัสสรญา จิตต์รังสรรค์
ปนัดดา เพิ่มพานิช
ไพโรจน์ พึ่งเทียน
วิษณุวิน สุริย์รัตนการ
ศรียุญา คงเฟื่องฟู
สโรช กั้นประเสริฐ
ธีรวัฒน์ เกตุมี
เชาวลิต เจริญชีพ
วิวิทย์ เชนจินตานันท์
ธนวัฒน์ โงสว่าง
วิชาญ ชินณะวิโรจน์ไพศาล
ปิณฑิภา ภูแก้ว
ศศิฑู จิตต์รังสรรค์
สมเจตน์ สุกอร่าม
กิตติภักดิ์ ระติฉินัย
พศธร เสถียรนิธิ
สกล ศิริพัฒนกุล
ชูเกียรติ พรหมศิริกรณ
ธรรมศักดิ์ ทรัพย์จรรโลง
ชาลี เพ็งจิว
ดวงดาว เถาว์หิรัญ
สุรพัฒน์ โสภณวิมลจรูญ
มานิต สุวะเศรษฐกุล
ณัฐธิดา เอี่ยมท่าไม้
อิสพรพงศ์ ดอกยอด
กัณวินน์ ศรีสุวรรณค์
ไฉมวิไลย ยูอันเงาะ
อนิษฐา นิลบุตร
รัฐพงษ์ ปิตินาถ

**ไข่น เรื่องรามเกียรติ์
ชุด “สีงะพาลี”**

พระอิศวร
พระนารายณ์
นางคาง
เทวดา - นางฟ้า

ปรัชญา ชัยเทศ
เอก อรุณพันธ์
ชัชชัยพร องอาจ
วิศิษฐา สุรพนาวัลย์เวช
สสิธร เพิ่มสิน
จวิฬา สุขธรรม
อาริสรา นกออก
ชนิกันต์ นามวิชัย
กษมา ทองอร่าม
ณัฐมน พรหมจำปา
กนกกาญจน์ ฤกษ์มาก
รัชนิกร ประเสริฐพรศักดิ์
ปภาวี จึงประวัตต์
ศรีสุดาณีย์ บัวเอี่ยม
หนึ่งนุช เดหา
โศภิชัฐภา มัยยมจันทร์
ภาสินี ปิ่นศิริ

พระราม
ชัชชิต ช่างต่อ
พิพัฒน์ รจนการ
ธชชัย สงบจิตร์ (สีกร)
ไอศุรีย์ ทิพย์ประสาบาล
จิรพัทธ์ พานพุด
ภัณฑิญา วิศวรัตน์
วิลลกล พรพิสุทธิ์
พัชรพล เหล่าดี
ธีรภา รัตนศึกษา
รจนา ทับทิมศรี
มาวี ธีระวาทกุล
สุเมธ พิสิสัยพันธ์
กิตติ จากุประยูร
จุลทรัพย์ ดวงพัศตรา
รัฐพร เดหา
อนุชา สุมาลย์
เอกภจิต วงศ์สิปปกร
ศราวธ อารมณีนัน
พรรวิทย์ ชุนเกษ
พรเลิศ พิพัฒน์รุ่งเรือง
สุวรรณก กลินอักษร
ศิลปิน ทองอร่าม
กณิต เพิ่มสิน
อนุชา เลียงสอน
ไชยวัฒน์ ธรรมวิชัย
พงษ์พิพัฒน์ สุวรรณมลา
ศรัญญา เอี่ยมจินดา
ธเนศ ปากวิเศษ
กัณตพงษ์ เรื่องวิมลนวิศิษฐ์
ศักดิ์ ศษเสณีย์
ธรรมภณ มาพมวงดล
วันชัย พันธุ์ดี
วณศ. อ่างทอง ๒ คน
เกื้อกุล คุมมามานนท์
วณศ. อ่างทอง ๒ คน
วณศ. อ่างทอง ๔ คน
วณศ. อ่างทอง ๘ คน
นงลักษณ์ กลีบศิริ
พัฒนชีตา พิพัฒน์พิสุติพร
ศศิวิมล วงศ์วิสุทธิอำไพ
ณรินทรรญา ณรงค์พันธ์
วณศ. อ่างทอง ๑๐ คน
วณศ. อ่างทอง ๔ คน
วณศ. อ่างทอง ๖ คน
วณศ. อ่างทอง ๒ คน
วัชรวัน ธนะพัฒน์
ศรุต นนทประดิษฐ์
บัญญัติ สุริเจย์
อรรถพล อ่อนสุวรรณ
ศุภชัย ศุภรกุล
ธีรยุทธ จุลละปียะ
พงษ์รัตน์ เล้าประเสริฐ
พหุรงค์ อัครวงษ์
เศรษฐพงศ์ ปิ่นศิริ
ศุภกร อบจันทร์ฉาย
วิรัชชา พารักษา
วณศ. อ่างทอง ๒ คน
เอกสิทธิ์ เนตรานนท์
วณศ. อ่างทอง ๑ คน
วณศ. อ่างทอง ๒ คน
จรรย์ พูลลาภ
สุรเดช เดชอุดม
สุทธิ สุทธิรักษ์
เกริกชัย ใหญ่ยิ่ง
ศิริพงษ์ ทีวีทรัพย์
หัสตินทร์ ปานประสิทธิ์
สุรเดช เดชอุดม
ธนากร รัตนเลิศ

**การบรรเลง
ขับร้องประกอบการแสดง**

หัวหน้าวง
ปี่
ระนาดเอก
ระนาดทุ้ม
ฆ้องวงใหญ่
ฆ้องวงเล็ก
เครื่องหนึ่ง

ดุสิดา เพ็ชรคล้าย
ฐาปณัฐ ธรรมเที่ยง
อติชล เทพรักษา
ถาวร ภาสดา
วัชรินทร์ ม่วงท้วม
ภูตินันท์ ยินดี
นรินทร์ ทรัพย์ทะเล
พิชญ์ โยธี
รณภัทร นามดี
ณลินนิภา ดิทุม
ดิณณภพ กนอมธรรม
กิตติคุณ อยู่เจริญ
ปรกณีย์ หนูยี่
เกียรติศักดิ์ รัมสันเทียะ
สุภางศพัศกร แก้วกระหนก
วันเพ็ญ จิตตรง
สุภาภรณ์ ลาสดาด
นันทิยา สหัสรังสี
ปรกณีย์ พรพิสุทธิ์
ฉันทวัฒน์ ชูหวาน
สมเจตน์ ภูษา
ธรรมบุญ แรงแม้ลด
กฤษกร สีสายพรหม
เสกสม พานทอง
กิตติ จากุประยูร
เอกภจิต วงศ์สิปปกร
พรเลิศ พิพัฒน์รุ่งเรือง
นพวรรณ จันทรักษา
เยาวลักษณ์ ปาลกะวงศ์
พรทิพย์ ทองคำ
เสาวลักษณ์ ยะมงคล
พงษ์พีศ จารุจินดา
วันหน้อย ม่วงบุญ
ปรกณีย์ พรพิสุทธิ์
สมชาย อยู่เกิด
ศิริพงษ์ ทีวีทรัพย์
สมชาย ทัพบร ศิลปินแห่งชาติ
ปิป คงลายทอง ศิลปินแห่งชาติ
บุญช่วย แสงอนันต์
เสรี สินธุ์ชัยภาคเสรี
อุทัย ปานประยูร
ไชยยะ ทางมีศรี
รัฐศาสตร์ จันเจริญ
อำมรงค์ บุญราช
ธัญญ์นุการ กล้าแดง
ณัฐรา นาคธรรม
นำทิพย์ ศิริมงคล
ฉลิต เมืองจันทร์
จรรย์ พูลลาภ
กลุ่มโรงละครแห่งชาติ
บริษัท อุตสาหกรรม มัลติมีเดีย จำกัด
กลุ่มวิจัยและพัฒนาการสังคีต
อิมโพรไวซัน เดชชาติ
รัฐศาสตร์ จันเจริญ
ธัญญ์นุการ กล้าแดง
พัชรินทร์ เหลืองเอี่ยม
อิมโพรไวซัน เดชชาติ
สิริวรรณ อาจมังกร
เลอเกียรติ มหาวิจิตรฉัยมนตรี
ธนู รักชาราชฎี
วิรัชชา เทพย์รัตน์

กำกับการแสดง
ช่วยฝึกซ้อมการแสดง

ผู้อำนวยการฝึกซ้อมการแสดง
ช่วยฝึกซ้อมการแสดง

ผู้อำนวยการฝึกซ้อมการแสดง
ช่วยฝึกซ้อมการแสดง

ผู้อำนวยการฝึกซ้อมการแสดง
ช่วยฝึกซ้อมการแสดง

ที่ปรึกษา
อนุญา วัฒนทองกุล
สมชาย อยู่เกิด
ศิริพงษ์ ทีวีทรัพย์
วันหน้อย ม่วงบุญ
ปรกณีย์ พรพิสุทธิ์
ลลิต อิศรางกูร ณ อยุธยา
พนมบุตร จันทโรชาติ

อำนวยการแสดง
อธิบดีกรมศิลปากร

จัดโดย

กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

มูลนิธิสุธีรัตน์ อยุวิทยา
Suthirat
Yoovidhya
Foundation

มูลนิธิสุธีรัตน์ อยุวิทยา

SCAN HERE

มูลนิธิสุธีรัตน์ อยุวิทยา